

Ge inte upp - du måste kämpa! Vilken betydelse har metaforer i palliativ vård?

Att vara stark och kämpa. Att inte förlora kampen. Det finns många olika metaforer för att beskriva hur det är att drabbas av och leva med en sjukdom. För att göra det ofattbara fattbart används alltså metaforer, som innebär att något abstrakt och okänt fångas i ord som knyter an till något som är mer konkret och välbekant. Särskilt påtaglig blir metaforernas betydelse i sammanhang där ämnena är starkt personliga, känsliga och tabubelagda såsom i samband med cancer och död. Likväl som metaforer kan ha stärkande kraft, kan de också ge upphov till känslor som rädsla, hjälplöshet, isolering och skuldbeläggande. Att dö i cancer kan t. ex. beskrivas som att "komma till slutet av livsresan" eller att "förlora kampen mot sjukdomen", och därigenom skapas två olika perspektiv av verkligheten. Att leva med hjärtsvikt kan däremot t.ex. beskrivas som en "berg- och dalbana". Vår forskning visar att både patienter med cancer och deras närstående använder metaforer som främst är kopplade till beskrivningar av kamp och resor, men även metaforer som beskriver fångenskap och börda.

Det finns en utbredd medvetenhet om det goda samtalets betydelse för både patienter och deras närstående inom palliativ vård. Eftersom metaforer i stor utsträckning är såväl individ- som språk- och kulturbundna, behöver personal ett personcentrerat förhållningssätt för att kunna ta hänsyn till de kultur- och språkbundna aspekterna i kommunikationen. Vilka metaforer som väljs säger mycket om hur vi själva förstår verkligheten, och påverkar dessutom hur vi kan hantera situationen.